

کتابخانه‌ها و همسویی با بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

یعقوب نوروزی^۱، جعفر عباداله عموقین^۲، محمدرضا خرم‌آبادی آرانی^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۰۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۱۷

چکیده:

هدف: هدف پژوهش حاضر تبیین جایگاه و نقش کتابخانه‌ها در همسویی با بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی است.

روش: این پژوهش از نظر طرح، کیفی و از نوع تحلیل گفتمان بوده و با روش تجزیه و تحلیل مضمون انجام شده است. در پژوهش حاضر قلمرو پژوهش متن بیانیه گام دوم انقلاب است. به منظور تصدیق اعتبار داده‌های پژوهش از مفاهیمی همچون باورپذیری، قابل دفاع بودن و امانت‌داری استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد، توجه به کتابخانه‌ها در دستیابی به تحقق گام دوم انقلاب اسلامی و رسیدن به ایران قوی در سرفصل علم و پژوهش بیانیه گام دوم نقش بسیار پر رنگی دارد؛ زیرا موضوعاتی نظیر «توسعه فرهنگ مطالعه»، «ترویج روحیه کنجکاوی و پرسش‌گری»، «تکریم مفاخر علمی»، «ترویج علم‌اندوزی» و... که در بیانیه گام دوم مطرح شده است از شاهراه کتابخانه‌ها می‌گذرد.

نتایج: همسویی کتابخانه با بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به معنای تطابق کتابخانه‌ها و خدمات کتابخانه‌ای با اصول و اهداف بیانیه مذکور است. اصول اصلی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی شامل ارزش‌های اسلامی و انقلابی، تعهد به سرمایه اجتماعی، ترویج تعالی علمی و فرهنگی، تحقق استقلال ملی، حفظ و تقویت اخلاق اسلامی است. به همین دلیل، کتابخانه‌ها می‌توانند از تطابق با این اصول در ارائه خدمات و فرآیند مدیریت خود پیروی کنند. همسویی کتابخانه با بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به معنای ارتقاء فرهنگ اسلامی، انتشار دستاوردهای علمی و اطلاعاتی با تمرکز بر ارزش‌های دینی و انقلابی، ترویج تحقیقات علمی متناسب با نیازهای کشور، حمایت از حقوق انسانی و ترویج اخلاق اسلامی است. از این رو، کتابخانه‌ها باید در خدمات خود به مردم و ارائه منابع علمی و منابع اطلاعاتی، اصول اخلاقی و اسلامی را رعایت کرده و تلاش کنند تا به تحقق اهداف بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی کمک کنند.

واژگان اصلی:

انقلاب اسلامی، بیانیه گام دوم، کتابخانه‌ها، نقش و عملکرد

ynorouzi@gmail.com

^۱ استاد، دانشگاه قم، قم، ایران. (نویسنده مسئول)

^۲ استادیار، دانشگاه قم، قم، ایران.

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه قم، قم، ایران

مقدمه :

ارائه خدمات اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی از اهداف کتابخانه‌ها است، کتابخانه‌ها با تمام اقشار جامعه در ارتباط هستند و به آنها خدمات ارائه می‌دهند، این افراد از هر سن، نژاد، طبقه اجتماعی، تحصیلات و موقعیت اقتصادی را شامل می‌شوند و برای هیچ یک از این افراد، کتابخانه‌ها تفاوتی قائل نیستند (عباداللهی، ۱۳۸۲). کتابخانه‌ها نهادهایی اجتماعی هستند که با گردآوری، سازماندهی و نگهداری دانش بدون بشر، امکان رشد اندیشه، شکوفایی استعدادها و باروری ذهن خلاق انسان‌های پویا و جست‌وجوگر را فراهم می‌کنند. همچنین با گسترش روزافزون علوم و فنون در زمان‌ها و مکان‌های مختلف، از جمله مراکزی هستند که دسترسی آسان به انبوه دانش بشری را میسر ساخته و تبادل افکار را امکان‌پذیر می‌سازند (کتابی، میراحمدی، کریم‌پور، ۱۳۹۰). از نگاهی دیگر، کتابخانه‌ها به لحاظ عمومی، گنجینه‌های اطلاعاتی هستند، محلی که جویندگان اطلاعات برای یافتن جواب سؤال‌های خود به آنجا مراجعه می‌کنند و توسعه فرهنگ عمومی جامعه و پژوهش را تسهیل می‌بخشند (صحرائی و خاصه، ۱۳۹۵). علاوه بر این، کتابخانه‌ها هم راستا با اهداف کلان سازمانی و فراسازمانی باید تلاش کنند تا اقشار مختلف جامعه را در دستیابی به اطلاعات مناسب و مفید همراهی کنند. و در یک بستر جامع برنامه ریزی‌های کلانی که از سوی دولت‌ها برای جوامع تدوین می‌شوند را همراهی کنند و در این راستا رهنمود و یا نقشه راهی که از سوی بزرگان جامعه و رهبران آن ارائه می‌شوند را پشتیبانی کنند. البته واضح است که بسته به نوع کتابخانه و اهداف و وظایفی که بطور پیش فرض برای آنها لحاظ شده است، این مسئولیت‌ها می‌تواند متفاوت باشد. بنابراین، توجه به مقوله فراسازمانی در راستای اهداف کتابخانه‌ها و همسویی با برنامه‌های کلان حکومتی می‌تواند در مسیر رشد و توسعه خود کتابخانه‌ها نیز بسیار موثر باشد. این مساله در کشور ما هم بسیار حائز اهمیت است، چرا که بارها رهنمود‌هایی از سوی مقامات عالی کشور ارائه شده‌اند و کتابخانه‌ها کمتر بعنوان سازمان‌های همراه در این راستا مورد توجه قرار گرفته‌اند و یا این نقش برای خود تداعی و عملیاتی کرده‌اند.

در همین راستا، انقلاب اسلامی ایران با پشت سر گذاشتن فراز و نشیب‌های بسیار به مرحله‌ای از تکامل رسیده است که امروزه در معادلات جهانی به‌عنوان یک قطب تعیین‌کننده، ایفای نقش می‌کند.

این جایگاه رفیع در حالی به دست آمده است که جهان در حال گذر از یک پیچ بزرگ تاریخی است و انقلاب اسلامی برای نقش آفرینی بیشتر در آینده بشریت، با شرایط حساس و سرنوشت‌سازی روبه‌رو است. در چنین شرایطی، باید رهنامه‌ای جامع تدوین می‌شد تا چارچوب فکری و عملیاتی برای طی کردن در این مسیر پرتلاطم و دستیابی به قله پیشرفت مبتنی بر الگوی ایرانی - اسلامی، برای تمامی ارکان جامعه فراهم شود. بر اساس چنین ضرورتی، حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) رهبری حکیم و فرزانه انقلاب اسلامی، منشور و رهنامه‌ای با عنوان بیانیه گام دوم انقلاب تدوین و ابلاغ نمودند. این بیانیه ضمن ترسیم چشم‌انداز، راهبردهای تحقق آن را با استفاده از نظریه انقلابی که حاصل تجربه‌اندوزی از عمر چهل ساله انقلاب اسلامی است، تبیین کرده‌اند (مقیم، ۱۳۹۷). بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، بیانیه‌ای است که بر استمرار راه انقلاب شکوهمند ۱۳۵۷ می‌پردازد. رهبری انقلاب در این بیانیه با هدف "جهاد بزرگ برای ساختن ایران اسلامی بزرگ" توصیه‌هایی ارائه می‌دهد. در این بیانیه رهبری، ملت ایران، به‌ویژه جوانان را مورد خطاب قرار می‌دهد و به توضیح و روشن کردن مسئله گام برداشتن به سوی "آرمان‌های انقلاب" در ۷ فصل می‌پردازد. سرفصل‌های علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی، عزت ملی و روابط خارجی، مرزبندی با دشمن و سبک زندگی از محورهای هفت توصیه رهبری است.

بیانیه گام دوم از پنج بخش تشکیل شده است. پس از سرآغاز سخن و ارائه نکات اولیه در این بیانیه، به موضوعیت انقلاب اسلامی و ویژگی‌های انحصاری انقلاب، استمرار، آماده تصحیح بودن انقلاب و سربلندی ایران عزیز اشاره شده است. در بخش بعدی به ضرورت استفاده از تجربیات انقلاب اسلامی همراه با آثار، فرصت‌ها و آینده انقلاب پرداخته شده است. در ادامه محورهای پیشبرد انقلاب اسلامی به صورت سرفصل‌های هفت‌گانه شامل عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی، معنویت و اخلاق، علم و پژوهش، اقتصاد، عزت ملی و روابط خارجی و مرزبندی با دشمن و سبک زندگی به تفصیل نکاتی مطرح شده است. در بخش پایانی بیانیه نیز دعای خیر و آرزوی پیروزی ملت ایران در برابر آشوب حملات دشمنان طلب شده است.

بدین سبب بیانیه گام دوم، نقشه راه روشنی مبتنی بر امید واقع‌بینانه و خوش‌بینی مؤمنانه است که در

پی انتقال هوشمندانه میراث عظیم انقلاب اسلامی به نسل جدید، خطاب به کل مردم و مسئولان کشور در بخش‌های دولتی و خصوصی با همه سلاقی، تخصص‌ها، گرایش‌ها، اصناف، فرهنگ‌ها، قومیت‌ها و... است (نقل در امینی و پناهی، ۱۳۹۸).

در این بیانیه، روشنگری بی‌نظیری برای هدایت پژوهشگران به پژوهش در چارچوب محورهای مزبور فراهم می‌شود. در این میان پژوهشگران، اساتید و دانشجویان رشته علم اطلاعات می‌توانند با تبیین جایگاه کتابخانه در سرنوشت کشور بر مبنای فرمایشات رهبری حکیم انقلاب در گام دوم، با محور قراردادن سرفصل‌های هفت‌گانه، نسبت به ارائه راهکارهای عملیاتی اقدام کنند تا ارزش و اهمیت واقعی کتابخانه‌ها در این رابطه شود. از آنجاکه کتابخانه محیطی برای مطالعه و پشتیبان پژوهش است با در نظر گرفتن این معیار، نقش کتابخانه در سرفصل علم و پژوهش بیانیه بسیار با اهمیت تلقی می‌شود. کتابخانه‌ها با فراهم آوردن منابع اطلاعاتی به‌روز و متناسب با علاقه و نیاز مراجعین می‌توانند تحرکی پویا در پژوهش جامعه داشته باشند. تحرکی که منجر به پیشرفت علمی جامعه، رشد و سازندگی کشور خواهد شد.

در ادامه برخی از راه‌های همسو شدن کتابخانه‌ها با بیانیه گام دوم انقلاب مطرح می‌شود:

- ترویج فرهنگ انقلاب و نظام اسلامی در جامعه با استفاده از منابع مکتوب، الکترونیک و چندرسانه‌ای.
- پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی جوانان در حوزه‌های علمی، پژوهشی، فرهنگی و غیره با استفاده از منابع معتبر و به‌روز.
- برگزاری برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و اجتماعی برای جوانان باهدف تقویت سطح دانش، معنویت، خلاقیت و بصیرت‌افزایی انقلاب اسلامی.
- حفظ و نگهداری منابع فرهنگی و تاریخی مربوط به انقلاب و نظام اسلامی و به‌اشتراک‌گذاری آن‌ها با جامعه.
- ترویج فرهنگ عقلانیت، اخلاق، دین‌داری، آزادی و عدالت در جامعه با استفاده از منابع دینی، اخلاقی، فلسفی و روان‌شناسی ایرانی اسلامی.
- شکل‌گیری شبکه‌های اجتماعی و همکاری بین کتابخانه‌ها و سایر نهادهای مرتبط با انقلاب

و نظام اسلامی.

نقش کتابخانه‌ها در تولید علم، مشارکت است و انتظار هم این است که مراجعین به ویژه جوانان حرکت جدید خود را با استفاده از منابع اطلاعاتی موجود در کتابخانه ترتیب دهند. منابع اطلاعاتی کتابخانه‌ها می‌توانند زمینه ساز شکوفایی استعدادیابی منسجم مراجعین شده و ضمن شناخت استعداد و علاقه خود، منابع علمی و اطلاعاتی حوزه تخصصی خود را مورد کنکاش قرار دهند تا با آگاهی این تلاش هدفمند را در چرخه پژوهش به کار گیرند. در کنار علم، پژوهش و قدرت پژوهندگی، کتابخانه ای مطلوب است که با ارتباط گیری و پاسخگویی به نیازهای مراجعین بستر را برای امیدآفرینی و تحول در جامعه فراهم کند. همچنین نقش فرهنگ‌سازی اصطلاح «ما می‌توانیم» به‌عنوان عامل عزت و پیشرفت ایران عزیز از مرکزهای فرهنگی نظیر کتابخانه آغاز می‌شود. اصطلاح «ما می‌توانیم» با انجام کارهای خلاقانه و نوآورانه هزینه‌های مختلف علمی و پژوهشی و وابستگی‌های کشور را به حداقل می‌رساند و با اتکا به منابع و ظرفیت‌های موجود، کشور را در مسیر ترقی و پیشرفت قرار خواهد داد. بنابراین، توجه به کتابخانه‌ها در همسویی برای تحقق گام دوم انقلاب اسلامی و رسیدن به ایران قوی بسیار مهم است؛ زیرا موضوعاتی نظیر «توسعه فرهنگ مطالعه»، «ترویج روحیه کنجکاو و پرسش‌گری»، «تکریم مفاخر علمی»، «ترویج علم‌اندوزی» و... جز اهداف و وظایف کتابخانه‌ها تلقی می‌شود. بنابراین هدف این است تا ضمن بیان اهمیت بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، نقش کتابخانه‌ها به‌عنوان یکی از مراکز و بسترهای فرهنگی و شاخص در ایران اسلامی در به حقیقت پیوستن رهنمودهای بیانیه مورد توجه قرار گیرد.

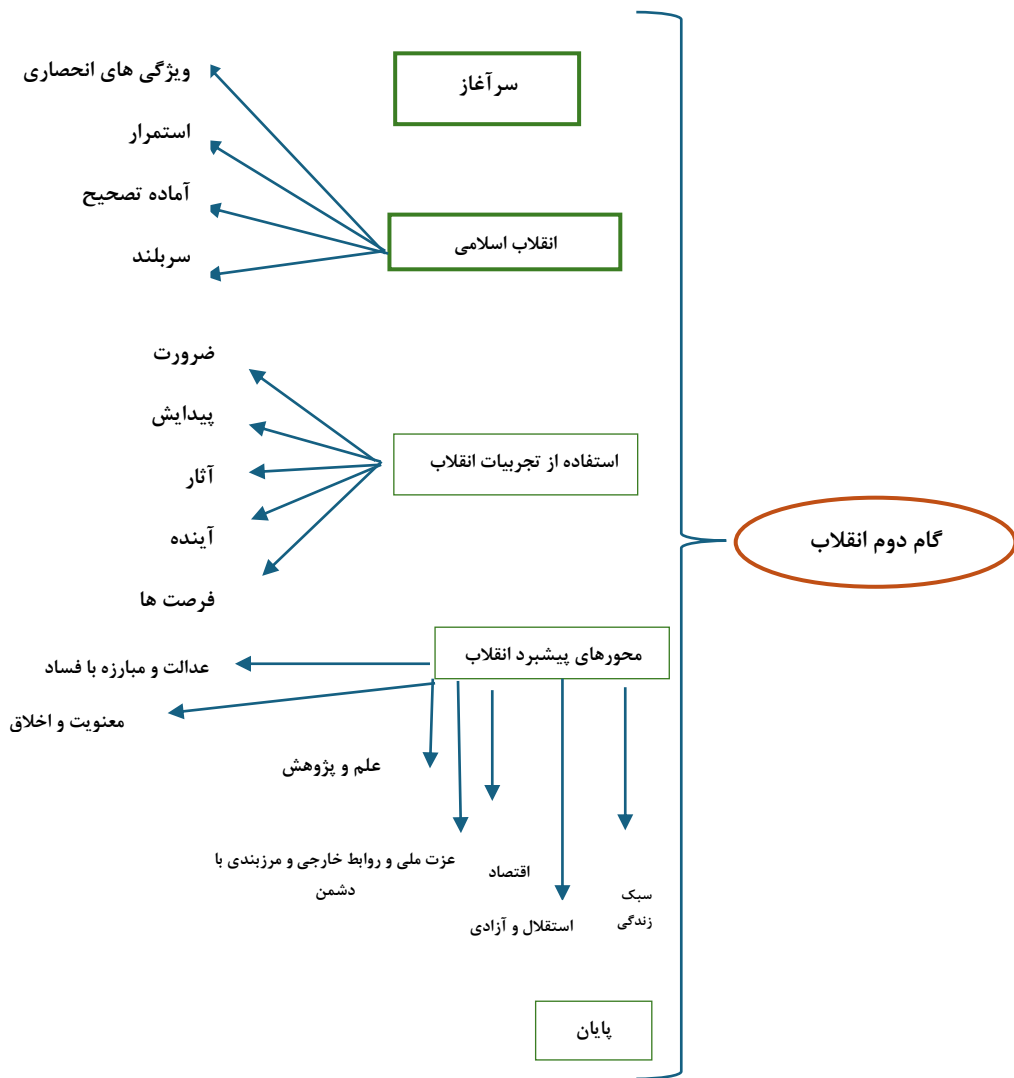
این نوشتار از نظر طرح، کیفی و از نوع، تحلیل گفتمان است. تحلیل گفتمان به‌عنوان یک رویکرد کیفی به دلیل نقشی که در کشف نهفته‌ها و امور ذهنی دارد، جایگاه مهمی در بسیاری از پژوهش‌های اجتماعی یافته است. تحلیل گفتمان، مطالعه زندگی اجتماعی از طریق مطالعه و تحلیل زبانی باتوجه به محتویات گفتگوها، متن‌ها و مضمون‌های دیگر از جمله تصویرهای متحرک و ثابت، نقاشی‌ها، موسیقی‌ها، فیلم‌ها، نشانه‌ها و نمادها و استخراج تحلیل معنی‌های آنها باتوجه به بافتی که در آن رخ داده‌اند، است. میرزایی (۱۳۹۵) بیان می‌کند، تحلیل گفتمان یک اصطلاح کلی برای تحلیل کاربرد زبان نوشتاری، گفتاری یا اشاره ای است. تمرکز تحلیل گفتمان روی گفتگو و عنوان اصلی مورد

توجه آن ساختار اجتماعی نهفته در گفتگو است. به عبارتی دیگر تحلیل گفتمان پژوهشگر را قادر می‌سازد که انگیزه‌های پنهان در پس یک متن را آشکار کند. پس تحلیل گفتمان در صدد است با شکستن ساختار یک متن یا مسئله نسبت به تفسیر آن اقدام نماید.

همچنین پژوهش حاضر از نظر هدف در زمره پژوهش‌های کاربردی است و با روش تجزیه و تحلیل مضمون انجام شده است. تحلیل مضمون روشی است که هم برای بیان واقعیت و هم برای تبیین آن به کار می‌رود. البته به دلیل ماهیت تفسیری تحلیل مضمون، باید به روایی و پایایی آن بیشتر توجه کرد و به همین دلیل تحلیل مضمون در مقایسه با سایر روش‌های کیفی، دقت و زمان بیشتری نیاز دارد (عابدی جعفری و دیگران، ۱۳۹۰: ۱۶۵-۱۷۲). در نوشتار حاضر، قلمرو پژوهش بیانیه گام دوم انقلاب و تحلیل بر مبنای این سند صورت پذیرفته است. ضمن مهم شمردن بیانیه گام دوم انقلاب به نقش همسویی کتابخانه‌ها با بیانیه پرداخته شده است. در ابتدا اهمیت بیانیه به عنوان نقشه راه و سرفصل‌های آن به صورت عبارتی بیان شده است. سپس سرفصل علم و پژوهش که با کتابخانه‌ها همسویی بیشتری دارد، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. خدمات سرفصل علم و پژوهش و تأثیری که کتابخانه‌ها می‌تواند در همسویی با این سرفصل در جامعه ایفا نمایند به جزئیات بررسی شده است.

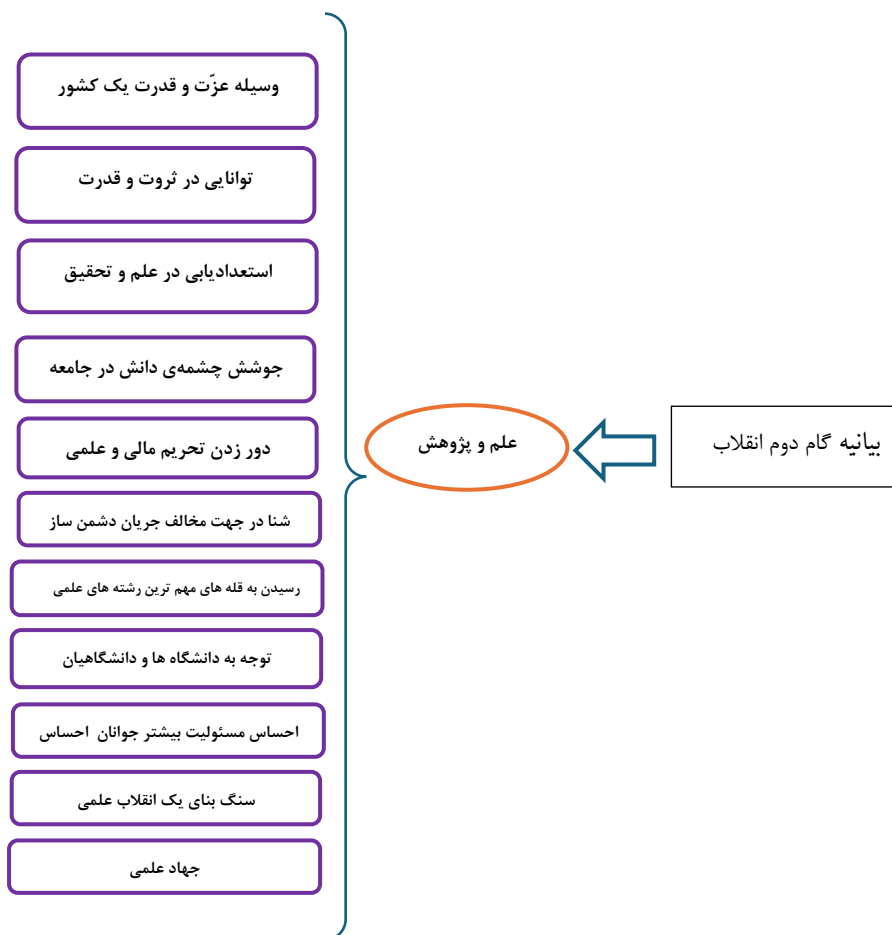
بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و کتابخانه‌ها:

همچنان که در مقدمه اشاره شد، بیانیه گام دوم در صدد است زمینه‌بازاندیشی در فعالیت‌های انقلاب اسلامی را در عرصه فرم و محتوا فراهم آورد؛ لذا ۱. رساندن جامعه به خودآگاهی تاریخی، ۲. تذکر دستاوردهای گام اول انقلاب برای ایجاد درنگ ناظر به گام دوم ۳. ارتقای افق دید جامعه و عبور از سطحی‌نگری‌های روزمره برای پاسخ به نیازهای تاریخی ملت ایران اهداف اصلی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی هستند (نقل در ترک‌زاده، صادقیان سورکی و شعبانی فرد، ۱۳۹۹). در ادامه در شکل ۱ محورهای اصلی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی ارائه شده است.

شکل شماره ۱- محورهای اصلی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

همانطور که در شکل شماره ۱ ملاحظه می‌شود برخی از محورهای مورد اشاره در بیانیه، امکان پیاده سازی و پشتیبانی از سوی کتابخانه‌ها را دارا است. برای نمونه، سرفصل علم و پژوهش که در شکل شماره ۲ نمایش شده است، از مؤلفه‌هایی است که کتابخانه‌ها می‌توانند در همسویی با اهداف بیانیه برنامه‌های خود را تدوین و صورت دهند که در این نوشتار نیز مورد توجه قرار گرفته است.

شکل شماره ۲- مؤلفه‌های علم و پژوهش در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

مطابق با شکل ۲ سرفصل علم و پژوهش در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی دارای مولفه‌های ارزشمندی است. علم و پژوهش برای یک کشور وسیله‌ای است در جهت عزت و قدرت آن کشور، همچنین توانایی در ثروت، قدرت و استعدادیابی در علم و تحقیق، جوشش چشمه‌ی دانش در جامعه و دور زدن تحریم مالی و علمی از اجزای علم و پژوهش محسوب می‌شود. به بیان بهتر شنا در جهت مخالف جریان دشمن ساز و رسیدن به قله‌های مهم رشته‌های علمی همگام با توجه به دانشگاه‌ها و دانشگاهیان و میدان دادن به جوانان مسئولیت‌پذیر، سنگ بنای انقلاب علمی و جهادی را پایه‌گذاری می‌نماید.

همچنین مطابق با شکل ۲ بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی تأکید فراوانی بر کلیدواژه‌های عزت، قدرت کشور، توانایی در ثروت، استعدادیابی، دانش در جامعه، دانشگاه و دانشگاهیان، قله‌های علمی، جریان دشمن ساز، انقلاب علمی و احساس مسئولیت بیشتر جوانان اشاره دارد. همان‌گونه که مطرح شد بیانیه گام دوم می‌تواند به‌عنوان نقشه راهی برای کتابخانه‌ها مطرح شود. جایگاه و نقش کتابخانه‌ها در همسویی با بیانیه گام دوم انقلاب به ویژه در بخش علم و پژوهش و نیز برخی از بخش‌های فرهنگی و آموزشی در رشد جایگاه کتابخانه‌ها تاثیرگذار است و آینده روشنی را در کارکردها و اهداف شان ترسیم نماید.

در ادامه برخی از کارکردهای مهم کتابخانه‌ها در امور علمی و فرهنگی به اختصار بیان شده است:

- ارتقاء تحقیقات و انتشار علمی: کتابخانه‌ها به‌عنوان منابعی برای تحقیقات علمی عمومی و تخصصی عمل می‌کنند. آنها به محققان و دانشجویان کمک می‌کنند تا منابع مورد نیاز برای تحقیقات خود را پیدا کنند و از آنها بهره‌برده و در نتیجه، تولید دانش جدید را ترویج می‌دهند. این نقش به توسعه علم و دانش، ترویج تحقیقات، پشتیبانی از آموزش و انتقال دانش، و ایجاد فضاهای آموزشی و تحقیقاتی ارتباط دارند. بنابراین، کتابخانه‌ها «فراهم‌کننده منابع علمی»، «حمایت‌کننده از تحقیقات»، «نگهداری دائمی از دانش»، «آموزش و اشتراک از دانش»، «ترویج نوآوری و ابتکار»، «ترویج تفکر کلان»، «تعمیق دانش جامعه» و «ترویج همکاری علمی» را تسهیل و جوشش چشمه‌های دانش در جامعه برای رسیدن به قله‌های مهم علمی را فراهم می‌کنند.

- حفظ و انتشار فرهنگ: کتابخانه‌ها نقش مهمی در حفظ و انتشار فرهنگ ملی و جهانی ایفا می‌کنند. آنها انواع مختلفی از منابع فرهنگی را جمع‌آوری و نگهداری می‌کنند، از جمله کتب، نشریات، دست‌نوشته‌ها، نقاشی‌ها و سایر مواد فرهنگی، و این موارد را برای استفاده عمومی در دسترس قرار می‌دهند. این مراکز به‌عنوان ایستگاه‌های مهم فرهنگی در جامعه شناخته می‌شوند و نقش بسیار مهمی در توسعه و انتقال ارزش‌های فرهنگی و تاریخی به نسل‌های آینده همراه با توسعه تفکر و هویت فرهنگی دارند. همچنین این مراکز به‌عنوان مکان‌هایی که از تنوع فرهنگی در جامعه برخوردار هستند، به افراد امکان می‌دهند تا با فرهنگ‌ها، زبان‌ها و افکار مختلف در تعامل باشند و فرهنگ‌های مختلف را بشناسند. از آنجاکه غرب در مقام آن است تا فرهنگ ما را عوض کند و سبک زندگی غربی را در ایران اسلامی ترویج دهد، نقش کتابخانه‌ها در جهت تقویت هویت دینی و ملی بسیار سازنده است. کتابخانه‌ها با آگاهی‌رسانی صحیح در بحث فرهنگ عمومی می‌توانند فاصله معنادار شرایط موجود فرهنگی را با شاخص‌های اسلامی بکاهند و سبک زندگی دینی و رواج ارزش‌های اخلاقی اسلام در جامعه را به‌نحوی که ارزش‌های اصلی جامعه به‌حساب آید را بیش‌ازپیش صورت دهند.

- آموزش و یادگیری: در انقلاب اسلامی ایران به آموزش و یادگیری همگام با تربیت انقلابی تأکید فراوان شده است. بیانیه گام دوم، خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی برای نیل به تمدن نوین اسلامی در راستای نیروسازی و تربیتی گسترده‌تر و کیفی‌تر از جوانان را بسیار سفارش کرده است. رهبری حکیم انقلاب نیز همواره آموزش و یادگیری را کانون اساسی خلق دنیای آینده و زیرساخت اصلی سعادت ملت و پیشرفت کشور می‌دانند که اهداف آن عیناً اهداف نظام اسلامی است. کتابخانه‌ها می‌توانند با ارائه نکات آموزشی، گستردگی و کیفیت نیروی انسانی موردنیاز برای آینده، لزوم تلاش مؤمنانه، جهادی، هوشمندانه و عالمانه را برای ساختارسازی‌های متناسب با بیانیه گام دوم مورد تأکید قرار دهند و جوانان مؤمن انقلابی را برای مسئولیت‌پذیری در آینده همگام با سایر سازمان‌های متولی، آماده نمایند.

همان‌گونه که بیان شد، کتابخانه‌ها نقش اساسی در انتقال آموزش و یادگیری دارند. آنها در کنار فعالیت‌های فرهنگی می‌توانند به دانشجویان و محققان منابعی را برای تحقیقاتشان فراهم کنند و از طریق برگزاری کارگاه‌ها و نشست‌های آموزشی، مهارت‌های جستجوی اطلاعات و استفاده از منابع اطلاعاتی را آموزش دهند. آموزش به کاربران در استفاده بهینه از منابع کتابخانه و پایگاه‌های داده تحقیقی در راستای روشنگری جریان دشمن ساز و فتنه‌انگیز نیز از وظایف آنها است.

- حفظ تاریخ و میراث فرهنگی: از آنجاکه یکی از محورهای بیانیه، بحث «ارزیابی عملکردها

در دهه‌های گذشته» است. قطعاً بدون شناخت دقیق، امکان تقویت قوت‌ها و برطرف‌سازی ضعف‌ها نخواهد بود. این امر ضرورت توجه به تاریخ را دوچندان می‌کند و از طرفی کم‌توجهی به تاریخ نیز باعث ضربه‌پذیری و سستی جامعه خواهد شد. در این میان کتابخانه‌ها مسئولیت نگهداری اسناد تاریخی، نسخ خطی قدیمی، مخطوطات و اشیای فرهنگی دارند و این منابع تاریخی ارزشمند را تلاش دارند به نسل آینده نیز منتقل کرده و به تحقیقات تاریخی و انسان‌شناسی کمک نمایند. از آنجاکه در بیانیه‌ی گام دوم در سه بُعد تاریخ‌شناسی و جریان‌شناسی و آینده‌نگری، رهبری حکیم انقلاب بین گذشته، حال و آینده ارتباط و پیوستگی ایجاد نموده‌اند. کتابخانه‌ها می‌توانند، شناخت درست تاریخی را به جامعه نشان دهند و در شناسایی عقب‌ماندگی‌های موجود، کمک شایانی نمایند. بدین سبب، منابع اطلاعاتی کتابخانه، گره‌گشای محققانی است که برای تکمیل پژوهش‌هایشان به اسناد تاریخی، چاپی و حتی نسخ خطی و دست‌نوشته‌های قدیمی نیاز دارند و استفاده از این منابع اطلاعاتی می‌تواند در شناسایی جریان گذشته، جلوگیری از تحلیف اسناد و منابع تاریخی و نیز کمک به تعیین نقشه راه مسیر آینده، در نقش یک راهنما ظاهر شوند.

- انتشار اندیشه و ایده: برای دستیابی به پیشرفت فرهنگی و اجتماعی، رفع تنگناهای کنونی

جامعه ایران و نیز مدیریت تحولات پرشتاب معاصر در داخل به نظر می‌رسد «گفتگو و بیان اندیشه» می‌تواند به‌عنوان مؤثرترین راهبرد اصلاحی به کار گرفته شود در جامعه‌ی ایران از مناظر مختلف جامعه‌شناختی، روان‌شناختی و معرفتی، «گفتگو» به‌عنوان یک ارزش یا هنجار معرفی نمی‌شود. این ضعف در درون نهادهای اصلی همچون خانواده و

گروه‌های اجتماعی و نیز ساختار اداری و در حوزه‌های مختلف فرهنگی سیاسی و اقتصادی شواهد قابل ملاحظه‌ای دارد که نشان می‌دهد در برقراری ارتباط برای «گفتگو»، شکاف عمیقی میان افراد، گروه‌ها و لایه‌های اجتماعی مختلف وجود دارد. گفتگوی واقعی امکان رسیدن به هوش جمعی را میسر می‌سازد و می‌تواند تولید سرمایه اجتماعی را رقم زند. راهبردهای بیانیه‌ی گام دوم انقلاب به گونه‌ای است که گفتگو می‌تواند بهترین الگوی اجتماعی و مدنی برای تحقق آن باشد. از این رو کتابخانه می‌تواند به‌عنوان یک الگوی اجتماعی برای گفتگو در گام دوم انقلاب اسلامی مطرح شوند. کتابخانه‌ها به افراد و جامعه به‌عنوان مکان‌هایی برای تبادل اندیشه و ایده خدمت می‌کنند. آنها برگزار می‌کنند نشست‌ها، نمایشگاه‌ها و سخنرانی‌های فرهنگی را ترویج می‌دهند و به افراد این امکان را می‌دهند تا اندیشه‌ها و ایده‌های خود را با دیگران به اشتراک بگذارند. بدین سبب کتابخانه‌ها روحیه پرسشگری و تفکر انتقادی را در جامعه تقویت می‌کنند. تقویت این روحیه که معمولاً در مراکز آموزش رسمی مانند مدارس و دانشگاه حتی در سطوح عالی آموزش نیز به دلایلی نادیده گرفته می‌شود، موجب تقویت روحیه پرسشگری و پژوهش و در نهایت، تولید علم و دانش را به همراه خواهد داشت (Goodsett, 2020)؛ بنابراین، کتابخانه‌ها نقش و کارکردهای متعدد و متنوعی در امور علمی و فرهنگی دارند که به پاسخگویی به نیازها، علایق و اهداف گروه‌های مختلف از جامعه، ترویج دانش، فرهنگ و هنر، افزایش سطح آگاهی، تفکر و خلاقیت، تقویت روابط اجتماعی و شکل‌گیری حوزه عمومی منجر می‌شوند. در نتیجه، انتشار اندیشه و ایده‌ها می‌تواند زمینه‌ساز، عزت ملی، مرزبندی با دشمن و جریان فتنه‌گر، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی در جامعه شود.

- **ارتقای خواندن و نوشتن:** کتابخانه‌ها به‌عنوان محیط‌هایی برای ترویج علم و خواندن فعالیت می‌کنند. آنها کتب و منابع متنوعی را ارائه می‌دهند تا مردم را به خواندن ترغیب کنند و نویسندگان را به نوشتن تشویق نمایند. انجمن‌ها و فعالیت‌های فرهنگی مختلفی را تحت عنوان نمایشگاه‌ها، کارگاه‌های نویسندگی و سخنرانی‌ها در این مکان‌ها برگزار می‌کنند. کتابخانه‌ها به‌عنوان مراکز تفکر و اندیشه خدمت می‌کنند. آنها انواع منابع علمی، فلسفی،

ادبی و هنری را در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌دهند و این امکان را فراهم می‌کنند تا افراد به اندیشه و تفکر پیرامون مسائل مختلف پردازند (حسینی و میرحسینی، ۱۳۹۵). این مراکز در گردآوری و مجموعه‌سازی منابع اطلاعاتی به نحوی عمل می‌کنند که منابع اطلاعاتی متناسب با مخاطبان و نیاز کاربران در دسترس باشد. برای نمونه در کتابخانه‌های مدارس، منابع اطلاعاتی به مقتضیات سن و رده تحصیلی اعضای کتابخانه تهیه می‌شود، در کتابخانه‌های مساجد نیز، منابع اطلاعاتی متناسب با فضای عبادی و مذهبی تهیه می‌شود. در کتابخانه‌های تخصصی و دانشگاهی نیز کاربران به سمت پژوهش و آزمایش رفته و این گردآوری اطلاعات نگاهی دیگر پیدا می‌کند. بدین منظور کتابخانه‌ها با توجه به نیاز اطلاعاتی کاربران و سطح مطالعاتی افراد منابع را دسته بندی می‌کنند. همچنین در راستای تشویق به مطالعه و کتابخوانی برگزاری مسابقات کتابخوانی با موضوعات آشنایی با ارزش‌ها و دستاوردهای انقلاب اسلامی و نیز آگاهی‌رسانی جریان ضد انقلاب و فتنه‌گر در زمان‌های مناسب، مسابقاتی برگزار می‌شود. همچنین کتابخانه‌ها با انجام بهینه وظایف خود می‌توانند دسترسی آزاد و گسترده همه افراد جامعه را به اطلاعات و دانش، بدون در نظر گرفتن قالب آن تضمین کنند (Stipanov, 2005). همچنین نوروزی و کمالی (۱۳۸۶) یکی از وظایف و مأموریت‌های اصلی کتابخانه را دانش‌مدار کردن جامعه می‌دانند؛ زیرا کتابخانه‌ها به طور تخصصی و گسترده در امر آموزش‌های رسمی و غیر رسمی، فراهم‌آوردن امکان دستیابی اعضای جامعه به دانش و اطلاعات، حفاظت و توسعه میراث فرهنگی، بالا بردن سطح آگاهی افراد جامعه، گزینش اطلاعات و دانش برای پیشرفت‌های علمی و صنعتی فعالیت به‌سزایی دارند. براین اساس کتابخانه‌های مدارس و عمومی در ایجاد زیرساخت‌های فرهنگی، تربیتی و اجتماعی جامعه نقش اساسی تری دارند. این نوع کتابخانه‌ها تربیت‌کننده و پشتیبان نسل آینده‌اند و در شکل‌گیری رفتارهای اجتماعی و آموزشی این نسل، یکی از برترین پایگاه‌های اطلاعاتی به حساب می‌آیند. همچنین کتابخانه‌های تخصصی در کنار ارائه خدمات اشاعه‌گزینشی اطلاعات، به امر پژوهش که از ضروریات جوامع دانش‌مدار است توجه ویژه‌ای دارند. کتابخانه‌های

دانشگاهی نیز در حمایت از دانشجویان و دانش پژوهان، اقدام به تهیه مجموعه های پشتیبان می‌کند. کتابخانه ملی نیز علاوه بر حمایت از تولید و توزیع دانش در سطح جامعه، وظیفه حفظ میراث فرهنگی جامعه را بر عهده دارد. همانچنان که پیدا است تمامی این فعالیت ها و کارکردها می تواند با تغییر نگرش دوباره و الگو قرار دادن بیانیه گام دوم انقلاب باز تعریف شوند تا به نحو مطلوب تری در خدمت اهداف انقلاب و گام بعدی توسعه کشور باشند.

- **ارتقای آموزش عالی:** رهبری حکیم انقلاب اسلامی در بیانیه ی گام دوم، نزدیک به ۴۰ بار از «جوان ایرانی» نام بردند و در ۲۰ مورد از آن، امید و اعتماد خود را نثار جوانان و آینده‌سازان ایران مقتدر کردند. برآمدن یک نسل مؤمن، مستقل، آزاد، دانش‌پژوه، ضد استکبار، عدالت‌خواه و مبارز با فساد از محل‌های فرهنگی نظیر کتابخانه رقم می‌خورد. حضور و حرکت جوانان از طریق مشارکت در شکستن مرزهای دانش و تولید علوم در چهارچوب جهان‌بینی برای رسیدن به تمدن نوین اسلامی است که در عرصه‌های فرهنگی، فناوری، اقتصادی مؤثر و ... تعیین می‌شود. ارتقای آموزش عالی و تحصیلات تکمیلی برای پیشرفت جوانان بسیار مهم است. کتابخانه‌ها به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به‌عنوان منابع حیاتی اطلاعاتی کمک می‌کنند. آنها به دانشجویان و اعضای هیئت‌علمی این مؤسسات، امکان دسترسی به منابع علمی به‌روز و آثار تحقیقاتی را فراهم می‌کنند. همچنین کتابخانه‌ها در دوزدن تحریم‌های علمی و تهیه آثار معتبر علمی در جهان، پایه‌گذاری سنگ بنای شکوفایی علمی بسیار سودبخش هستند. این مراکز می‌توانند فضای مناسبی را برای مطالعه و تحقیق فراهم نمایند و ایجاد اتاق‌های بحث علمی بستری را برای مباحثه علمی محققان فراهم آورند. همچنین کتابخانه‌ها با حفظ تاریخچه علمی، ارزش تاریخی و اهمیت کشف‌ها، نظریه‌ها و پژوهش‌های گذشته را به محققان گوشزد می‌کند. محققان را از خطاهای گذشته آگاه کرده و از تکرار خطا جلوگیری به عمل می‌آورد. افزایش دانش و الگوبرداری برای پژوهش‌های آینده را طراحی می‌نماید. همچنین کتابخانه‌ها با ایجاد شبکه‌ای از جامعه علمی، ارتباطات سازنده و هویت فردی و اجتماعی

را در علم و پژوهش پیوند می‌دهند.

- **ارتقای فرهنگ و هنر:** هنر در جمهوری اسلامی یک ابزار و از شمار بهترین‌هاست. اگر جمهوری اسلامی حرفی برای گفتن و یا ایده‌ای برای عرضه‌کردن دارد، پسندیده است این عرضه از طریق فرهنگ و هنر انجام گیرد. پیام انقلاب می‌تواند به زبان فرهنگ و هنر که اصیل‌ترین و گیراترین زبان‌هاست؛ منتقل شود. انقلاب در قالب هنر و ادبیات آسان‌تر و صادقانه‌تر از هر قالب دیگری قابل صدور است. کتابخانه‌ها به هنرمندان و نویسندگان به‌عنوان مکان‌های الهام‌بخش و منابع تحقیق فرهنگی و هنری خدمت می‌کنند. آنها از منابعی برای تحقیق و ایده‌پردازی در حوزه‌های مختلف هنر و ادبیات بهره می‌برند. حضور هنرمندان در کتابخانه‌ها ضمن تشویق عموم مردم به حضور در کتابخانه‌ها، محفلی برای انس جامعه با امور هنری در راستای فرهنگ غنی ایرانی-اسلامی می‌شود. ترویج هنر ناب ایرانی اسلامی می‌تواند در کتابخانه آموزش داده شود. همچنین کتابخانه‌ها به‌عنوان منبع ارزشی، به مردم کمک می‌کنند تا با شناخت و احترام به فرهنگ و هنرها و ارزش‌های مختلف، به تعالی فردی و اجتماعی دست یابند. کتابخانه‌ها با ارائه منابع مختلف و باارزش، از جمله منابع دینی، اخلاقی، فلسفی، روان‌شناسی و غیره، به ترویج فرهنگ عقلانیت، اخلاق، دین‌داری، آزادی و عدالت در جامعه کمک می‌کنند. کتابخانه‌ها با برگزاری برنامه‌های ارزشی مختلف، از جمله نشست‌های فلسفی، نشست‌های دینی، نشست‌های روان‌شناسی و غیره، به تقویت سطح آگاهی، تفکر و خلاقیت مخاطبان در حوزه‌های ارزشی کمک می‌کنند.

از آنجاکه در سطرهای قبل مباحث عام خدمات کتابخانه معرفی شدند. در ادامه به بحث پشتیبانی از علم و پژوهش، اهداف و کارکردهای پژوهشی در خدمات کتابخانه پرداخته می‌شود. پژوهش در کتابخانه به معنای جستجو، مطالعه و تحلیل منابع کتابخانه‌ای برای یافتن اطلاعات و داده‌های مورد نیاز برای یک تحقیق است. این فرآیند شامل استفاده از کتب، مقالات، گزارش‌ها، نشریات و سایر منابع کتابخانه‌ای است. برخی از مراحل پژوهش در کتابخانه شامل تعریف سوال پژوهش، جستجو در دسته‌بندی‌ها و فهرست‌ها، خواندن و تحلیل منابع و نگارش گزارش پژوهش

است. با پیشرفت فناوری، امکان دسترسی به منابع دیجیتال و برخط نیز فراهم شده است که به پژوهشگران کمک می‌کند تا به راحتی به اطلاعات مورد نظر خود دست یابند. همچنین کتابخانه‌ها دارای سیستم‌های جستجو و دسترسی به منابع الکترونیکی هستند که به افراد کمک می‌کند تا به راحتی به اطلاعات مورد نظر خود دسترسی پیدا کنند. بنابراین، کتابخانه نقش بسیار مهم و حیاتی در حمایت و ترویج فعالیت‌های پژوهشی دارد (جعفری، میرحسینی و سعیدی، ۱۴۰۱).

در گام اول، خدمات کتابخانه از مرحله ایجاد جرعه ذهنی در مورد یک مسئله یا مشکل در ذهن پژوهشگر می‌تواند نقش مؤثری در امر پژوهش داشته باشد. همچنین در تبدیل آن مسئله به ایده و الهام‌گرفتن از برخی خدمات مؤثر کتابخانه، جهت بسط ایده‌ی مطرح شده، تا نگارش، نشر و دوباره الهام بخشیدن به پژوهشگر، در مورد مسئله‌ای جدید و تکرار این چرخه دارای ابعاد متعددی است (نوروزی، بیات، ۱۳۸۹).

بدین سبب، قلب هر تحقیق، جمع‌آوری اطلاعات و بهترین مکان جمع‌آوری اطلاعات، مراجعه به کتاب و کتابخانه است. یک پژوهشگر در راستای رسیدن به فرضیه‌ی خود باید از یافته‌های پیشینیان استفاده کند و در نتیجه به کتابخانه مراجعه می‌کند و انتظار دارد آنچه می‌خواهد در دسترس وی قرار گیرد. این آشنایی کتابدار به وظایف خود و همچنین منابع اطلاعاتی و شیوه طبقه‌بندی کتابخانه است که می‌تواند به پژوهشگر اطمینان خاطر دهد که به اهداف خود دست پیدا خواهد کرد. نقش کتابدار در این مکان کمتر از یک استاد دانشگاه نیست. یک استاد دانشگاه در کلاس درس، علوم را طوری تحلیل و طبقه‌بندی می‌کند تا برای دانشجویان قابل فهم و درک باشد. بدین لحاظ در گام دوم، کتابخانه و کتابدار میتواند علوم مختلف را طبقه‌بندی و به صورتی به مراجعانش معرفی کند تا نه تنها از علم موجود بهره ببرد، بلکه به ابعاد کشف نشده هر علم نیز دست یابد. کتابخانه با کمک کتابداران می‌تواند مأمونی مناسب برای پژوهشگران و نویسندگان باشد (حری، ۱۳۷۸).

همچنین در گام سوم، تأمین به‌روز منابع علمی و پژوهشی و ایجاد دسترسی آسان به علوم موجود در کتابخانه برای اعضای فعال و پژوهشگر و از همه مهم‌تر دسترسی سریع به مکاشفات روز محققان، به اعضا این اطمینان را خواهد داد که می‌توانند برای حل مشکلات خود به کتابخانه مراجعه کنند.

در همین راستا، کتابخانه‌ها از اشتراک منابع اطلاعاتی و وبسایت‌های معتبر علمی، اشتراک منابع اطلاعاتی کتابخانه‌های معتبر برخوردار هستند. همچنین برگزاری محفل‌های بحث علمی، فراهم آوردن

میز گفتگوی پژوهشی، روزآمدسازی منابع اطلاعاتی، دسترسی به منابع اطلاعاتی دیجیتال و چاپی روز دنیا، مشارکت اعضای هیئت علمی و جامعه دانشگاهی، جمع‌آوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل داده‌ها، تجزیه و تحلیل سیاست‌ها و راهکارها، اتخاذ تصمیمات، پیگیری و ارزیابی، گزارش‌دهی از دیگر اقدامات ساده‌سازی و راهگشایی کتابخانه در امر پژوهش است (عمادخراسانی، ۱۳۹۳). هسته اولیه ایده یک پژوهش علمی، می‌تواند از فهرست کتابخانه و منابع دیگر، توسط پژوهشگر الهام گرفته شود که این فرایند می‌تواند با بررسی منابع مکتوب و غیرمکتوب در کتابخانه‌ها آغاز شود.

در گام چهارم، بهره‌گیری از کتابداران مرجع در یافتن اطلاعات مربوط به موضوع انتخابی با استفاده از سامانه‌های منابع اشتراکی دانش، یاریگر پژوهشگر است. به بیان بهتر، کتابداران مرجع نسبت به ابزار مرجع، هنر دل‌گرمی و قوت قلب دارند. اشاره‌ای از جانب کتابداران مرجع مشکل آغاز جستجوگر را حل می‌کند. آنها در این مقام و موقعیت می‌دانند که در بسیاری از موارد متقاضی گم شده‌ای دارد که احتمالاً نامش را نمی‌داند. کمک‌های مؤثر کتابدار مرجع در این باره به‌مثابه یک روان‌کاو صدیق و دلسوز برای پژوهشگر، نجات‌بخش است. هنگامی که افراد و مجموعه عظیم از کتاب‌ها روبرو می‌شوند به‌جای گشتن و صرف وقت ترجیح می‌دهند که از نظر شخص مطلع کمک بگیرند که کتابدار مرجع است. اینجاست که اهمیت کتابدار مرجع معلوم می‌شود و دقیقاً به همین علت است که افرادی مطرح در این حیطه، حتی حالات چهره نگاه، ابرو و امثال آنها راهنمایی‌های دارند که بر طبق آنها کتابدار مرجع در جهان به مراجعه‌کننده می‌کوشد و به او جرئت طرح سؤال می‌دهد (زارع و همکاران، ۱۳۹۹).

در گام پنجم، پژوهش شکل می‌گیرد و ساختار کلی آن اعم از شکلی و محتوایی مشخص می‌شود و با کمک خدمات مدیریت مراجع کتابخانه، پژوهشگر آماده تهیه و تدوین پژوهش می‌شود. همچنین برای جلوگیری از سرقت ادبی و ارائه خدمات مشاوره‌ای حق مؤلف و چگونگی ارجاعات پژوهش، از دیگر خدمات کتابخانه‌ای در این زمینه است.

سپس پژوهش وارد گام ششم، مرحله نشر می‌شود. خدمات کتابخانه‌ای از جمله دسترسی آزاد به پژوهش‌های علمی و تحلیل استنادی این پژوهش‌ها از دیگر خدمات در این حوزه به‌وسیله کتابخانه‌ها است. هر چند توزیع انتشارات علمی این پژوهش‌ها نیز خدمتی دیگر جهت در دسترس قرار دادن این پژوهش‌ها است. مشخص شدن مجلات و کتاب‌ها و آثار مکتوب و غیرمکتوب هسته در یک

موضوع با تکنیک‌های موجود کتابداری و علم‌سنجی یا از طریق موتورهای کاوش و ارائه این‌گونه خدمات توسط کتابخانه‌ها و ایجاد این خدمات روی تمام منابع اطلاعاتی، خود باعث الهام بخشیدن ایده‌های نو و جدید به پژوهشگران و محققان در یک زمینه موضوعی و یک مسئله و مشکل می‌شود و این چرخه برای پژوهش‌های آینده وجود دارد (رحیمی، اکبری، مرادی، ۱۴۰۱).

از نگاهی دیگر، کتابخانه‌ها می‌توانند در جهت توسعه دانش در جامعه، از تولید علوم و چاپ کتاب‌ها حمایت نمایند. این حمایت در راستای تحقق سیاست پدافند غیرعامل می‌تواند به آگاهی‌رسانی صحیح و اشاعه‌گزینی اطلاعات منجر شود. برگزاری نشست‌های جمع‌خوانی و نقد کتب انقلاب اسلامی و جبهه مقاومت، معرفی کتب انقلاب اسلامی و تمدن اسلامی توسط کتابداران، ترویج فرهنگ مکتب شهید سلیمانی، ارائه مشاور کتب و منابع اطلاعاتی، برگزاری دوره‌های آموزشی و تربیتی، برگزاری جلسات مشاوره و روان‌شناسی، برگزاری نمایشگاه کتاب مناسبتی در ایام دهه فجر، دفاع مقدس و.. می‌تواند زمینه‌ساز مباحث فرهنگی و علمی در اجرای سیاست پدافند غیرعامل باشد. همچنین با ایجاد عضویت سراسری در کتابخانه‌های کشور برای تسهیل در استفاده‌ی منابع اطلاعاتی، شبکه کتاب‌خوان را راه‌اندازی کرده و با در اختیار قراردادن منابع اطلاعاتی برای عموم جامعه همراه با ارائه مشاوره‌ی موضوعی در انتخاب کتاب و منابع اطلاعاتی، سرمایه‌های اجتماعی را بازآفرینی کرده و اقتصاد خانگی و کسب‌وکارهای کوچک را همگام با آموزه‌های اقتصاد مقاومتی توسعه دهند.

همان‌گونه که مطرح شد، کتابخانه از هر نوعی که باشد می‌تواند در همسویی با بیانیه نقش خود را به‌خوبی ایفا نماید. توجه به این همسویی و تطابق با اصول بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به‌عنوان یک سیاق مهم در تدوین و اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های کتابخانه‌ها حائز اهمیت است. بدین منظور، کتابخانه از یک طرف به‌عنوان گنجینه دانش و از طرف دیگر به‌عنوان یک نهاد کاملاً اجتماعی، به‌خوبی می‌تواند با اتکا به وظایف و کارکردهایی که شامل می‌شوند در حیطه‌های گوناگون از جمله حیطه پشتیبانی از علم و پژوهش که در جدول شماره ۱ آماده است، در تحقق ویژگی‌ها و آرمان‌های بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی نقش داشته باشد.

جدول شماره ۱- کارکردهای علمی و پژوهشی کتابخانه‌ها در همسویی با بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

محو‌رهای علمی و پژوهشی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی	کارکردهای کتابخانه	شیوه همسویی
وسیله عزت و قدرت کشور	آگاهی‌رسانی صحیح	آگاهی‌رسانی دستاوردهای انقلاب اسلامی آگاهی‌رسانی پیشرفت‌های بعد از انقلاب اسلامی آگاهی‌رسانی اندیشه مقاومت در انقلاب اسلامی انتشار اسناد تاریخی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس انتشار میراث غنی از فرهنگ و تمدن ایران اسلامی
کسب ثروت و قدرت	دستیابی به علم ثروت	فراهم آوری منابع اطلاعاتی و دانش معتبر و به روز در حوزه اقتصادمقاومتی ترویج سواداطلاعاتی و کمک به درآمدزایی با تولیدمحتوا کتابخانه مروج مشارکت مدنی ایجاد، توسعه و حفظ کسب و کارهای کوچک و محلی نقش اثرگذاری در اکوسیستم کسب و کارهای کوچک دعوت کارآفرینان به حضور در کتابخانه ها برای رسیدن به خودکفایی اقتصادی جامعه شبکه سازی صاحبان مشاغل کوچک برای به اشتراک گذاری تجربیات، ارائه منابع و خدمات اطلاعاتی
جوشش چشمه‌های دانش	دانش‌مدار کردن جامعه	در اختیار قراردادن منابع اطلاعاتی برای عموم جامعه حمایت از تولید علم عضویت سراسری در کتابخانه‌های کشور

<p>معرفی منابع اطلاعاتی تشویق به مطالعه و کتاب‌خوانی برگزاری مسابقات کتاب‌خوانی آموزش کاربران و آموزش مراجعہ‌کنندگان کتابخانه به عنوان مرکز یادگیری خودمحور توجه کتابخانه به نیازهای اطلاعاتی در طول زندگی تقویت نیروی کار توسعه مهارت های اجتماعی توانمندسازی افراد در اقلیت جامعه (مهاجران، بی خانمان ها، ناتوان جسمی و...) با ایجاد دسترسی به اطلاعات و فرصت های برابر جلوگیری از حاشیه رانده شدن گروه های خاص و کاهش انزوای اجتماعی بهبود کیفیت زندگی افراد همراه با تقویت حس هویت اقتدار ملی و ارزش های اسلامی</p>		
<p>کمک به فرهنگ‌سازی ارزش گفتگو و مباحثه صحیح کمک به فرهنگ‌سازی جهاد تبیین در باب اندیشه کمک به فرهنگ‌سازی مکتب شهید سلیمانی در باب تفکر و عمل نهادی برای الگوی اجتماعی در راستای گفتگو سازنده محفل روحیه پرسشگری و تفکر انتقادی حضور در شبکه‌های اجتماعی جهت تشویق به مطالعه و امر پژوهش اقتدا به بیانات رهبری به‌عنوان پرچم راه کشور در</p>	<p>انتشار اندیشه و ایده</p>	<p>شنا در جهت مخالف جریان دشمن ساز</p>

<p>مراکز کتابخانه امکان اشتراک گذاری سریع دانش از طریق ارتباط متقابل افراد حاضر در کتابخانه</p>		
<p>کمک به کسب مرجعیت علمی برگزاری محفل‌های بحث علمی فراهم آوردن میز گفتگوی پژوهشی روزآمدسازی منابع اطلاعاتی تجزیه و تحلیل داده‌ها تجزیه و تحلیل برون‌داد منابع علمی کشورها، موسسات پژوهشی، ضریب تاثیر مجلات و موضوعات تحقیقاتی شامل بسامد کلمات، استنادها، هم آیندی کلمات و...</p>	<p>رصد علمی در جامعه</p>	<p>رسیدن به قله‌های مهم علمی</p>
<p>دسترسی به منابع علمی به‌روز و آثار تحقیقاتی کمک به دوزدن تحریم علمی و مهندسی جهاد در عرصه علم و پژوهش ایجاد شبکه‌ای از جامعه علمی هدایت و تسهیل حضور جامعه دانشگاهی در نظام‌های رتبه‌بندی بین‌المللی تسهیل در انتشار تولیدات علمی جامعه دانشگاهی در پایگاه‌های علمی و معتبر جهانی دعوت از نخبگان و اساتید دانشگاهی برای حضور در کتابخانه استفاده از تجربه اساتید دانشگاهی برای تهیه منابع علمی</p>	<p>ارتقاء آموزش عالی و تحصیلات دانشگاهی</p>	<p>توجه به دانشگاه‌ها و دانشگاهیان</p>

<p>شکل‌گیری شبکه‌های اجتماعی و همکاری بین کتابخانه‌ها کمک به برنامه های آموزشی - پژوهشی دانشگاه کمک به برنامه ریزی های فرهنگی دانشگاه</p>		
<p>تشویق به دوستی با کتابخانه و حضور مستمر استفاده از ظرفیت و توانایی جوانان در امور کتابخانه اجرای طرح افتخاری همیار کتابدار در رده جوانان اجرای طرح کتابدارشو در رده نوجوانان برگزاری دوره‌های قوانین و استانداردهای علمی کتابداری مشارکت جوانان در برنامه‌های اجرایی و فوق‌برنامه کتابخانه ایجاد دوره‌های کارآموزی و مهارت‌محوری متناسب با رشته تحصیلی جوانان سازمان دهی رویدادها و سازمان دهی کارهای داوطلبانه در جهت ترویج احساس مسئولیت افراد جامعه</p>	<p>همیار کتابدار (کتابدار افتخاری)</p>	<p>احساس مسئولیت بیشتر جوانان</p>
<p>کمک به تعریف معیارهای استعداد علمی کمک به تعریف ویژگی‌ها و شاخصه‌های علمی شناسایی و انتخاب همگام با جذب، ارزیابی و توسعه استعداد جمع‌آوری اطلاعات افراد برحسب سوابق تحصیلی و تحقیقاتی یکپارچگی داده‌ها و تحلیل نتایج</p>	<p>شناسایی افراد توانمند علمی</p>	<p>استعدادیابی در علم و تحقیق</p>
<p>کمک به مراجعان اطلاعاتی تعمیق دانش جامعه</p>	<p>رشد علمی جامعه</p>	<p>سنگ بنای یک انقلاب علمی</p>

دسترسی نامحدود به منابع اطلاعاتی
 ترویج نوآوری و ابتکار
 آموزش و اشتراک دانش
 حمایت از تحقیقات
 فراهم‌کننده منابع علمی

همان‌گونه که در جدول شماره ۱ نیز مشاهده شد، کتابخانه از هر نوعی که باشد می‌تواند در همسویی با بیانیه نقش خود را به‌خوبی ایفا کند. همسویی کتابخانه با بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به معنای تطابق کتابخانه‌ها و خدمات کتابخانه‌ای با اصول و اهداف بیانیه مذکور است. اصول اصلی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی شامل ارزش‌های اسلامی و انقلابی، تعهد به سرمایه اجتماعی، ترویج تعالی علمی و فرهنگی، تحقق استقلال ملی، حفظ و تقویت اخلاق اسلامی است. به همین دلیل، کتابخانه‌ها می‌توانند از تطابق با این اصول در ارائه خدمات و فرآیند مدیریت خود پیروی کنند. همسویی کتابخانه با بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به معنای ارتقاء فرهنگ اسلامی، انتشار دستاوردهای علمی و اطلاعاتی با تمرکز بر ارزش‌های دینی و انقلابی، ترویج تحقیقات علمی متناسب با نیازهای کشور، حمایت از حقوق انسانی و ترویج اخلاق اسلامی است. از این رو، کتابخانه‌ها باید در خدمات خود به مردم و ارائه منابع علمی و منابع اطلاعاتی، اصول اخلاقی و اسلامی را رعایت کرده و تلاش کنند تا به تحقق اهداف بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی کمک کنند. توجه به این همسویی و تطابق با اصول بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به عنوان یک سیاق مهم در تدوین و اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های کتابخانه‌ها بسیار مهم است و می‌تواند به ترویج اهداف نظام اسلامی و توسعه فرهنگی و علمی کشور کمک نماید.

۷- نتیجه گیری

بیانیه یک چشم‌انداز است که به آینده نگاه می‌کند و تصویری ذهنی از آینده ایدئال جامعه و آرزوهایی را که جامعه دوست دارد به آنها دست یابد خلق می‌کند؛ بنابراین، بیانیه گام دوم انقلاب به‌عنوان نقشه راه سند سیاست‌گذاری کلان انقلاب اسلامی در حکمرانی متعالی و ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید حضرت ولی‌عصر (عج) است. برای اجرایی کردن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، بایستی اندیشمندان این بیانیه را به نگرش، راهبردها و راهکارها تبدیل کنند تا برنامه‌ای عملیاتی به دست آید. تمدن اسلامی، به‌عنوان مفهومی ارزشمند و عمیق، هدف انقلاب اسلامی قرار گرفته است، لذا هر قدم آن چهل سال طول می‌کشد و گام دوم آن نیز، بر اساس برنامه چهل ساله تدوین شده تا طبق آن بتوان به تمدن جامع اسلامی دست‌یافت. با در نظر گرفتن چهارچوب نظری فکری رهبری انقلاب که بر اساس الگوی سه‌گانه معنویت، عقلانیت و عدالت می‌باشد، جوامع اسلامی زمانی در مسیر تمدن‌سازی حرکت خواهند کرد که با عقلانیت، علم، مدیریت کارآمد و توجه به ارزش‌ها و اصول توحیدی قرآن و سیره پیامبر و ائمه، گام در مسیر تمدن‌سازی بگذارند (بهاسته، ۱۴۰۲).

مراکز کتابخانه‌ای در ایران اسلامی دارای توانمندی‌های زیادی هستند، از جمله می‌توان به تشویق مردم به مشارکت‌های فعال در فعالیت‌های فرهنگی و پژوهشی اشاره کرد. این مراکز امکانات رشد و گسترش برنامه‌های آموزشی و پژوهشی را در جامعه مهیا می‌نمایند. همچنین به مردم در استفاده مطلوب از اوقات فراغت و نیز تشویق آنان به مطالعه و سوادآموزی به‌عنوان مهارت‌های اصلی برای حضور در اجتماع کمک بسزایی دارند. کتابخانه‌ها مردم را در استفاده از اطلاعات و پی‌بردن به ارزش و اعتبار آن در ارزشمندی از شیوه‌های بهتر بهره‌وری علمی و پژوهشی تشویق می‌نمایند. مراکز کتابخانه‌ای، اکنون به‌عنوان یکی از ابعاد جامعه اطلاعاتی توصیف می‌شوند، و اگر فرصتی به این مراکز داده شود از پتانسیل حمایتی مؤثری برای بسیاری از جنبه‌های جامعه اطلاعاتی برخوردار هستند. همچنین کتابخانه‌ها برای تبدیل شدن به پایگاه‌های اجتماعی توانمندی شگرفی دارند. کتابخانه‌ها به‌صورت بالقوه بستری ارزشمند برای توسعه فعالیت اجتماعی و فرهنگی همگام با سرفصل‌های بیانیه گام دوم برای جامعه هستند.

همان‌گونه که Ryynanen (۱۹۹۹) نیز عقیده دارد کتابخانه‌ها حافظان اندیشه بشری هستند. این

مراکز با گردآوری، سازماندهی و نگهداری و نیز انجام دیگر وظایف تخصصی خود، امکان ارتباط افراد جامعه با آثار متعلق به گذشته را به راحتی امکان پذیر می‌سازند. آگاهی مردم یک جامعه نسبت به آثار گذشتگان در زمینه‌های مختلف موجبات خودشناسی، عزت نفس، قدرتمندی، کسب هویت مستقل و در نهایت پیشرفت فرهنگی را فراهم می‌آورد. همچنین کتابخانه‌ها خلاقیت و کشف استعدادها را تقویت می‌کنند. کتابخانه با داشتن منابع عظیم اطلاعاتی می‌توانند پاسخگوی بسیاری از پرسش‌های طرح شده برای افراد جامعه باشند. همچنین نیروی خلاقیت و استعدادیابی در افراد به خوبی رشد و بروز پیدا کند که پاسخ پرسش‌های شکل گرفته در ذهن، به درستی داده شود (American Libraries online 2000)؛ بنابراین کتابخانه‌ها گنجینه‌ای هستند که می‌تواند به همه پرسش‌ها و در همه زمینه‌ها پاسخ داده و رسیدن به قله‌های علمی را برای همگان به‌ویژه جوانان هموار نمایند.

همسویی کتابخانه در عملیاتی کردن بیانیه گام دوم شامل انتخاب و ارزیابی منابع مورد نیاز برای اجرای بیانیه است. کتابخانه‌ها در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب با فراهم کردن دسترسی به منابع علمی، فرهنگی و تاریخی، به ترویج دانش و آگاهی در جامعه کمک می‌کنند. همچنین، کتابخانه‌ها نقش مهمی در حفظ و نگهداری از تاریخ و فرهنگ اسلامی دارند و با ارائه خدمات متنوع به جامعه، به ترویج اصول و ارزش‌های اسلامی کمک می‌کنند. به علاوه، کتابخانه‌ها با برگزاری نشست‌ها، نمایشگاه‌ها و سایر فعالیت‌های فرهنگی، به گسترش فضای فکری و فرصت‌آفرینی در جامعه کمک می‌کنند. در نتیجه، نقش کتابخانه‌ها در تحقق بیان شده در گام دوم انقلاب اسلامی بسیار حائز اهمیت است.

از آنجاکه در بیانیه‌ی گام دوم در سه بُعد تاریخ‌شناسی و جریان‌شناسی و آینده‌نگری، رهبری حکیم انقلاب بین گذشته، حال و آینده ارتباط و پیوستگی ایجاد نموده‌اند. کتابخانه‌ها می‌توانند، شناخت درست تاریخی را به جامعه نشان دهند و در شناسایی عقب‌ماندگی‌های موجود، کمک شایانی نمایند. بدین سبب، منابع اطلاعاتی کتابخانه، گره‌گشای محققانی است که برای تکمیل پژوهش‌هایشان به اسناد تاریخی، چاپی و حتی نسخ خطی و دست‌نوشته‌های قدیمی نیاز دارند و استفاده از این منابع اطلاعاتی می‌تواند در شناسایی جریان گذشته، جلوگیری از تحلیف اسناد و منابع تاریخی و نیز کمک به تعیین نقشه راه مسیر آینده، در نقش یک راهنما ظاهر شوند.

کتابخانه‌ها می‌توانند در جهت توسعه دانش در جامعه، از تولید علوم و چاپ کتاب‌ها حمایت نمایند.

این حمایت در راستای تحقق سیاست پدافند غیرعامل می‌تواند به آگاهی‌رسانی صحیح و اشاعه گزینشی اطلاعات منجر شود. برگزاری نشست‌های جمع‌خوانی و نقد کتب انقلاب اسلامی و جبهه مقاومت، معرفی کتب انقلاب اسلامی و تمدن اسلامی توسط کتابداران، ترویج فرهنگ مکتب شهید سلیمانی، ارائه مشاور کتب و منابع اطلاعاتی، برگزاری دوره‌های آموزشی و تربیتی، برگزاری جلسات مشاوره و روان‌شناسی، برگزاری نمایشگاه کتاب مناسبتی در ایام دهه فجر، دفاع مقدس و... می‌تواند زمینه‌ساز مباحث فرهنگی و علمی در اجرای سیاست پدافند غیرعامل باشد.

همچنین با ایجاد عضویت سراسری در کتابخانه‌های کشور برای تسهیل در استفاده‌ی منابع اطلاعاتی، شبکه کتاب‌خوان را راه‌اندازی کرده و با در اختیار قرار دادن منابع اطلاعاتی برای عموم جامعه همراه با ارائه مشاوره‌ی موضوعی در انتخاب کتاب و منابع اطلاعاتی، سرمایه‌های اجتماعی را بازآفرینی کرده و اقتصاد خانگی و کسب‌وکارهای کوچک را همگام با آموزه‌های اقتصاد مقاومتی توسعه دهند. در حیطه علم و پژوهش نیز، کتابخانه می‌تواند با آگاهی‌رسانی صحیح وسیله‌ای برای عزت و قدرت کشور شود. همچنین کتابخانه در جهت کسب ثروت و قدرت، روش‌های دستیابی به ثروت، از راه منابع علمی را روشن می‌سازد. کتابخانه می‌تواند با دانش‌محور کردن فعالیت‌های جامعه و انتشار اندیشه‌های انقلاب اسلامی همچون مکتب شهید سلیمانی و ایده‌های ناب اقتصاد مقاومتی در جهت مخالف جریان دشمن ساز انقلاب اسلامی حرکت نماید و با حفظ سرمایه‌های اجتماعی برای رسیدن به قله‌های مهم علمی، دسترسی به منابع اطلاعاتی را با جهاد در عرصه علم و پژوهش محقق نماید.

کتابخانه‌ها می‌توانند در ارتقاء آموزش عالی و تحصیلات دانشگاهی با شکستن مرزهای دانش و تولید علوم برای تکیه بر توان داخلی سهیم باشند. این مراکز تسهیل‌گر حضور جامعه دانشگاهی در نظام‌های رتبه‌بندی بین‌المللی و انتشار تولیدات علمی نخبگان دانشگاهی می‌شوند. در نتیجه، رشد علمی جامعه که با شناسایی افراد توانمند و خیره در مراکز همچون کتابخانه‌ها تحقق می‌یابد، سنگ بنای یک انقلاب علمی با احساس مسئولیت بیشتر جوانان خواهد شد. بدین ترتیب، کتابخانه‌ها با فراهم آوردن شرایط لازم برای دسترسی آسان به منابع علمی و پژوهشی، باعث رشد فکر و ایدئولوژی جامعه می‌گردد.

فهرست منابع:

- امینی، داوود؛ پناهی، حمید. (۱۳۹۸). تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب در حوزه بهره برداری از جغرافیای طبیعی در توسعه اقتصادی کشور. پژوهشنامه جغرافیای نظامی، ۷(۲۶)، ۲۷-۵۶.
- بهائسته، سیدکاظم. (۱۴۰۲). بررسی مولفه های تمدن سازی نوین اسلامی براساس بیانیه های گام دوم انقلاب، اولین کنفرانس بین المللی توانمندی مدیریت، مهندسی صنایع، حسابداری و اقتصاد، بابل.
- ترک زاده، جعفر، صادقیان سورکی، مهدی و شعبانی فرد، مجید. (۱۳۹۹). تحلیل گفتمان بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی: ضرورت ایجاد یک نظام رفتاری برای اقدام فراگیر. فصلنامه علمی پژوهش های انقلاب اسلامی، ۹(۴)، ۲۹۱-۲۶۹.
- حسینی، زهرا سادات و میرحسینی، زهره. (۱۳۹۵). نقش کتابخانه های عمومی در گسترش و ترویج فرهنگ مطالعه، چهارمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، تهران، <https://civilica.com/doc/546753>
- جعفری، فریده، میرحسینی، زهره و سعیدی، احمد. (۱۴۰۱). ارائه الگوی استعدادیابی در کتابداران کتابخانه های دانشگاهی وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری: مطالعه زمینه ای. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، ۲۷(۲)، ۲۵-۵۷.
- خانم‌های، سیدعلی. (۱۳۹۸). گام دوم انقلاب. دفتر حفظ و نشر آثار رهبری.
- رحیمی، صالح، اکبری، سیروس و مرادی، محمود. (۱۴۰۱). بررسی درک و انتظار کاربران از خدمات کتابخانه های عمومی شهر کرمانشاه در عصر فناوری پژوهش های کتابخانه های دیجیتال و هوشمند. و
- شماره ۲ (پیاپی ۳۴)، ۵۵-۶۸. 10.30473/mrs.2023.66348.1547
- زارع، امین و زنگنه، ثریا و بهرامی نیا، سارا و مرادی، محمود، ۱۳۹۹، عوامل مرتبط با میزان گرایش کتابداران شاغل در کتابخانه های عمومی استان کرمانشاه به
- پژوهش، <https://civilica.com/doc/1559182>
- صحرائی، فاطمه و خاصه، علی اکبر. (۱۳۹۵). تحلیل کیفی خدمات کتابخانه تخصصی علوم قرآن حدیث آستان قدس رضوی با استفاده از لایب کوال. کتابداری و اطلاع رسانی، ۱۹(۳)، ۳-۲۶.
- عابدی جعفری، حسن، تسلیمی، محمدسعید، فقیهی، ابوالحسن، و شیخ زاده، محمد. (۱۳۹۰). تحلیل

مضمون و شبکه مضامین: روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده‌های کیفی. اندیشه مدیریت راهبردی (اندیشه مدیریت)، ۵(۲) (پیاپی ۱۰)، ۱۹۸-۱۵۱.

عباداللهی نوراله. (۱۳۸۲). خدمات و اهمیت کتابخانه‌های عمومی. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی. ۱۳ (۳ و ۴): ۲۱-۱۵.

عمادخراسانی، نسرین. (۱۳۹۳). خدمات عمومی کتابخانه و شیوه‌های آن. تهران: کتابدار.

کتابی، سعیده، میراحمدی سید محمدرضا، کریم‌پور آذر آسیه (۱۳۹۰). ارزیابی عملکرد کتابخانه‌های عمومی

استان‌ها توسط تکنیک تحلیل پوششی داده‌ها. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی. ۱۷ (۱): ۲۸-۹.

مقیم، سیدمحمد. (۱۳۹۷). سخن سردبیر، بیانیه گام دوم انقلاب، رهنامه پیشرفت ایرانی اسلامی. مدیریت

اسلامی، ۲۶(۳)، ۵-۱۴.

میرزایی، خلیل (۱۳۹۵)، کیفی پژوهی: پژوهش، پژوهشگری و پژوهش نامه نویسی، جلد دوم، تهران: فوزان

نوروزی، یعقوب و کمالی، کاظم. (۱۳۸۶). نقش کتابخانه‌ها در جامعه دانش‌مدار. پژوهشنامه پردازش و

مدیریت اطلاعات، ۲۳(۱)، ۱۰۷-۱۲۴.

نوروزی، یعقوب، و بیات، بهروز. (۱۳۸۹). بررسی خدمات کتابخانه‌های دیجیتالی ایران و جهان:

معرفی خدمات پیشنهادی برای کتابخانه‌های دیجیتالی ایران. تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی

(کتابداری)، ۴۴(۵۳)، ۶۳-۸۶. SID. <https://sid.ir/paper/93500/fa>

Stipanov, J. 2005. Knowledge society and public libraries. Paper presented at Naples conference, Supetar.

<http://www.naple.info/supetar/stipanov.pdf> (accessed February 15, 2007)

American libraries online. 2000. 12 ways libraries are good for the country. The magazine of the American libraries association.

<http://www.ala.org/ala/online/selectedarticles/12wayslibraries.cfm> (accessed March 10, 2007).

Ryynanen, M. 1999. The role of libraries in modern society. Paper presented at the 7th Catalan congress on documentation.

<http://www.cobdc.org/jornades/7JCD/ryynanen.pdf> (accessed March 10, 2007)

Amonoo, P. and A. Azubuika. 2005. Libraries and the information society in Africa.

<http://www.uneca.org/aisi/docs/PolicyBriefs/Libraries%20and%20the%20Information%20Society%20in%20Africa.pdf> (accessed February 15, 2007)

Goodsett, M. (2020). Best practices for teaching and assessing critical thinking in information literacy online learning objects. *The Journal of Academic Librarianship*, 46(5), 102163.

Sørensen, K. M. (2021). Where's the value? The worth of public libraries: A systematic review of findings, methods and research gaps. *Library & Information Science Research*, 43(1), 101067.